

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

ННІ культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства і культурології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

галузь знань 01 Освіта

спеціальність 014 Середня освіта

освітня-програма/програми Музичне мистецтво

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв

«31» серпня 2021 р

Голова

[Signature] О.Ф. Руденко

Суми - 2021

Розробники:

Чарікова Людмила Анатоліївна, викладач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства і культурології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства і культурології

Протокол № 1 від «31» серпня 2021р.

Завідувач кафедри

доктор мистецтвознавства, професор Зав'ялова О.К.

**Опис навчальної дисципліни IV курс
7 семестр**

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 5	БАКАЛАВР	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
I-й		I-й	
Семестр			
7-й			
Лекції			
год.			
Практичні, семінарські			
60 год.			
Лабораторні			
год.			
Самостійна робота			
86 год.			
Консультації:			
4 год.			
Загальна кількість годин - 150	Вид контролю: залік, курсова робота		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

«Аналіз музичних творів» є комплексною дисципліною, що об'єднує отримані в ході вивчення музично-теоретичних дисциплін (сольфеджіо, теорії музики, гармонії, поліфонії, історії музики) знання і вміння для формування цілісного уявлення про музичні твори. На базі музично-теоретичних та музично-історичних знань дисципліна формує аналітичні навички, що базуються на знаннях закономірностей музичного формоутворення.

Метою викладання навчальної дисципліни «Аналіз музичних творів» є виявлення внутрішньої єдності їх змісту і виразних засобів і зовнішньої єдності з музичним, соціальним, загальнокультурним контекстом аналізу: дати знання, необхідні для самостійного і науково обгрунтованого аналізу музичного твору в єдності його змісту і художньої форми, розкрити методіку цієї роботи; виробити вміння оцінювати достоїнства музичного твору і визначати можливості його використання в музично-освітній роботі; використовувати дані музичного аналізу в класній і позакласній роботі;

Завдання курсової роботи: закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань; розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження; засвоєння реферативних форм наукової діяльності; розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань; формування способів відбору; формування умінь самостійно проводити наукове дослідження, аналізувати і узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати; ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження; набуття досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів. Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Аналіз музичних творів» забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»: ЗК1– Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 1 – Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією музичної мови; ФК 2 – Здатність розкривати системно-структурні зв'язки музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, частково-методичних понять.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Аналіз музичних творів» володіє широкими інтегративним зв'язками з усіма дисциплінами підготовки вчителя музики, пов'язан із дисциплінами теоретичного та історичного музикознавства (теорія музики, гармонія, поліфонія, сольфеджіо, історія музики, дисциплінами хорового та вокального мистецтва, гри на фортепіано. а також іншими дисциплінами, що передбачені навчальним планом при підготовці майбутнього спеціаліста. Знання, вміння і навички, придбані в результаті освоєння дисципліни, сприятимуть розвитку у студента музичного мислення, інтересу до аналітичної діяльності, як ціннісного аспекту професійного музичного освіти, усвідомлення якого дозволить майбутньому випускнику стати висококваліфікованим фахівцем.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання: здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності музичного мистецтва; усвідомлювати взаємозв'язки між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва; здатність збирати, аналізувати інформацію та застосовувати її в процесі теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

<p>Знання: історію та теорію муз. форм, естетичні і психологічні основи, етапи розвитку музичного форм і жанрів в різних культурних традиціях; Уміння: Аналізувати музичні твори різних історичних епох, стилів, в контексті художньо-естетичних явищ;</p>	<p>ПРН 5.</p>	<p>Демонструвати уміння вирішувати музич.-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій;</p>
<p>Знання: основні праці та сучасні наукові дослідження з аналізу музичних творів; Уміння: орієнтуватися в сучасних методах аналізу, вміти застосовувати їх на практиці; викладати результати проведеного аналізу (усно, письмово);</p>	<p>ПРН 8</p>	<p>Має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій)</p>
<p>Знання: особливості жанрової системи, принципів муз. формоутворення, теоретичних уявлень та історичних умов музичної творчості в різні історико-стильові епохи; Уміння: виконувати жанровий аналіз музичних творів, складати схеми, розглядати твір в єдності змісту і форми, визначати синтаксис та особливості музичної виразності;</p>	<p>ПРН 6</p>	<p>Володіти елементами логічного і образного мислення, здатний до аналізу, виділення головного і синтезу в навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент глибоко й впевнено засвоїв весь теоретичний матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, володіє навичками виконання практичних завдань (аналітичний розбір музичного твору), виявляє вміння самостійно узагальнювати проаналізований музичний матеріал, робити висновки.
82-89	Студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань, розуміє значення аналізу музичних творів для формування професійної діяльності.
74-81	Студент виявляє засвоєння музичного матеріалу, але допускає неточності у використанні спеціальної музичної термінології, які потребують зауваження або коригування.
64-71	Студент засвоїв лише вибірковий матеріал, погано орієнтується в

	окремих положеннях, дає неповну теоретичну відповідь на запитання; припускається помилок або неточностей у формулюваннях, має складнощі при виконанні практичних завдань (аналітичний розбір музичного твору).
60-63	Студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу гкурсу, припускається суттєвих помилок, не виконує практичну роботу (аналітичний розбір музичного твору); виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології; словниковий запас небагатий.
39-59	Студент не розкриває основні теоретичні поняття не орієнтується в питаннях формоутворення, не вміє правильно визначити форму музичних творів; застосовує обмежений термінологічний та словниковий запас.
1-34	Студент не знає основні теоретичні положення дисципліни, не володіє вміннями, відповідними даному курсу. Студент не здатний сприймати та виконувати окремі фрагменти музичних творів; не має теоретичних знань, не орієнтується в музичному матеріалі; застосовує обмежений термінологічний та словниковий запас.

Розподіл балів

Приклад для заліку 7 семестр

Поточний контроль					Разом	Сума
РОЗДІЛ 1	РОЗДІЛ 2	РОЗДІЛ 3	РОЗДІЛ 4	РОЗДІЛ 5		
Т 1.1.-1.5.	Т 2.1.-2.6.	Т 3.1.-3.5.	Т4.1.-4.8.	Т 5.1.-5.6.		
Поточний контроль					75	100
15	15	15	15	15		
Контроль самостійної роботи					25	
5	5	5	5	5		

Об'єктами оцінювання курсової роботи є три складові: зміст, оформлення та захист курсової роботи.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- 1) ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження;
- 2) наявність практичного висвітлення досліджуваної проблематики;
- 3) логічний взаємозв'язок теоретичного матеріалу;
- 4) наочність та якість ілюстративного матеріалу;
- 5) дослідження вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел (літератури);
- 6) рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- 7) ступінь самостійності проведеного дослідження;
- 8) відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням.

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи :

- 1) відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;

2) наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (фрагментів уроків, анкет, журналів спостережень та ін.);

3) посилання на використану літературу і нормативні документи;

Критерії оцінювання захисту курсової роботи :

1) вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження;

2) повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи;

3) ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Критерії оцінювання курсової роботи

Критерій за яким оцінюється робота	Максимал. бал
1. Зміст курсової роботи:	40
Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми; логічний взаємоз'язок теоретичного матеріалу;	10
Рівень обґрунтування запропонованих рішень; відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням;	10
Самостійність вирішення поставленої задачі;	15
Наочність та якість ілюстративного матеріалу;	5
2. Оформлення курсової роботи	20
Відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;	5
Наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів;	10
Посилання на використану літературу;	5
3. Захист курсової роботи	45
Вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження;	15
Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи;	20
ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.	10
ВСЬОГО	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики

90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни «Аналіз музичних творів» є: залік, виконання практичних завдань, написання і захіст курсової роботи.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ I. Музика як вид мистецтва.

Розділ II. Вокальні та поліфонічні форми.

Розділ III. Типологія класичних інструментальних музичних форм

Розділ IV. Багаточастинні інструментальні форми класичного періоду та романтизму.

Розділ V. Макроструктури в музичному мистецтві.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7 Семестр

Розділ I. Музика як вид мистецтва.

Тема 1.1. Музика як суспільне явище, її зв'язки з іншими видами мистецтва. Специфічні риси музики.

Тема 1. 2. Трагування понять «стиль» і «жанр». Функції стилю і жанру, проблеми типології стилів і жанрів.

Тема 1.3. Музична мова. Типи взаємодії елементів музичної мови.

Тема 1.4. Функції частин музичного твору. Принципи викладу та розвитку муз. матеріалу.

Тема 1.5. Основи принципи формоутворення. Музична форма як процес.

Розділ II. Вокальні та поліфонічні форми.

Тема 2.1-2.2. Класифікація композиційних структур. Особливі форми вокальної музики. Змістовна і композиційна взаємодія поетичного тексту і музики у вокальних формах.

Тема 2.3. Втілення класичних інструментальних форм у вокальній музиці.

Класифікація вокальних форм. Форми хорової музики.

Тема 2.4-2.5. Поліфонія. Поліфонічні форми. Основні періоди історії розвитку поліфонії. Поліфонія народної пісні.

Тема 2.6. Визначення і композиційна будова фуґи. Композиція фуґ Баха.

Розділ III. Типологія класичних інструментальних музичних форм.

Тема 3.1. Класифікація композиційних структур гомофонно-гармонічного типу та історична роль класичних форм. Період. Генеза, еволюція та типологія періоду. Період як частина цілого і як самостійна музична форма.

Тема 3.2. Прості двох і тричастинні форми. Загальна характеристика та різновиди простих форм. Історичне походження та сфера застосування.

Тема 3.3. Старовинна двохчастинна, подвійна тричастинна та трип'ятичастинна форми.

Тема 3.4-3.5. Складні форми. Загальна характеристика та різновиди складних форм. Історичне походження і сфера застосування. Принцип розвитку в складних формах. Функції частин у складних формах. Характерні ознаки тріо та епізоду. Проміжні форми між складною і простою. Складна двохчастинна форма, її види та особливості структури.

Розділ IV. Багаточастинні інструментальні форми класичного періоду та романтизму.

Тема 4.1. Варіаційні форми. Класифікація варіаційної форми. Використання варіацій у композиторській практиці.

Тема 4.2. Групування варіацій. Сквозний розвиток в варіаціях.

Тема 4.3. Форма рондо. Основні етапи історичного розвитку. Рондо. Жанрові і композиційні ознаки. Еволюція рондальних структур.

Тема 4.4-4.5. Класична сонатна форма. Драматургічні типи сонатної форми у віденських класиків. Класична сонатна форма. Складові розділи та драматургічні типи сонатної форми у віденських класиків.

Тема 4.6. Різновиди та еволюція сонатної форми.

Тема 4.7. Рондо-соната. Визначення, застосування, основні драматургічні типи.

Тема 4.8. Вільні і мішанні одночастинні форми.

Розділ V. Макроструктури в музичному мистецтві.

Тема 5.1. Загальна характеристика циклічних форм. Сюїта, еволюція форми.

Тема 5.2.-5.3. Семантика сонатно-симфонічного циклу.

Тема 5.4. Вокальні і інструментальні цикли. Контрастно-складові форми.

Тема 5.5. Музично-сценічні види мистецтва. Оперні форми. Музично-хореографічні форми балету.

Тема 5.6. Музична форма ХХ ст., принципи формоутворення.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

7 семестр

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
Розділ I. Музика як вид мистецтва										
Тема 1.1. Музика як суспільне явище, її зв'язки з інш. видами	5		2		3					

мистецтва. Риси музики.									
Тема 1. 2. Трактування понять «стиль» і «жанр». Функції стилю і жанру, проблеми типології стилів і жанрів.	5		2		3				
Тема 1.3. Музична мова. Типи взаємодії елементів муз. мови.	5		2		3				
Тема 1.4. Функції частин музичного твору. Принципи викладу та розвитку музичного матеріалу.	5		2		3				
Тема 1.5. Основи принципи формоутворення. Музична форма як процес.	5		2		3				
Розділ II. Вокальні та поліфонічні форми									
Тема 2.1-2.2. Класифікація композ. структур вокальної музики. Змістовна і композиц. взаємодія тексту і музики.	7		4		3				
Тема 2.3. Втілення класичних інструментальних форм у вок. музиці. Форми хорової музики.	5		2		3				
Тема 2.4-2.5. Поліфонія. Поліф. форми. Основні періоди історії розвитку поліфонії.	9		4		5				
Тема 2.6. Визначення і композиц. будова фуґи. Композиція фуґ Баха	5		2		3				
Розділ III. Типологія класичних інструментальних музичних форм									
Тема 3.1. Класифікація композиційних структур гомоф.-гармонічн. типу, історична роль класичних форм. Період. Генеза, еволюція та типологія періоду. Період як частина цілого і як самостійна музична форма.	5		2		3				
Тема 3.2. Прості двох і Зчастинні форми. Загальна характеристика та різновиди пр. форм. Історичне походження та застосування.	5		2		3				
Тема 3.3. Старовинна 2-частинна, подвійна тричастинна та три-п'ятичастинна форми.	5		2		3				
Тема 3.4-3.5. Складні форми. Характеристика, різновиди складних форм. Принцип розвитку. Функції частин у складних формах. Складна 2-ч. форма, її види та особливості структури.	9		4		5				
Розділ IV. Багаточастинні інструментальні форми класичного періоду та романтизму									
Тема 4.1. Варіаційні форми. Класифікація варіаційної форми.	5		2		3				

Тема 4.2. Групування варіацій. Сквозної розвиток в варіаціях.	5		2		3					
Тема 4.3. Форма рондо. Основні етапи історичного розвитку. Рондо. Жанрові і композиційні ознаки. Еволюція рондальних структур.	5		2		3					
Тема 4.4-4.5. Класична сонатна форма. Драматургічні типи сонатної форми у віденських класиків. Класична сонатна форма. Складові розділи та драматургічні типи сонатної форми у віденських класиків.	9		4		5					
Тема 4.6. Різновиди та еволюція сонатної форми.	5		2		3					
Тема 4.7. Рондо-соната. Визначення, застосування, основні драматургічні типи.	5		2		3					
Тема 4.8. Вільні і мішанні одночастинні форми.	5		2		3					
Розділ V. Макроструктури в музичному мистецтві										
Тема 5.1. Характеристика циклічних форм. Сюїта, еволюція форми.	6		2		4					
Тема 5.2.-5.3. Семантика сонатно-симфонічного циклу.	8		4		4					
Тема 5.4. Вок. і інструментальні цикли. Контраст.-складові форми.	6		2		4					
Тема 5.5. Музично-сценічні види мистецтв. Оперні та музично - хореографічні форми балету.	8		2	2	4					
Тема 5.6. Муз. форма ХХ ст., принципи формоутворення.	8		2	2	4					
ВСЬОГО	150		60	4	86					

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Д/Ф	З/Ф
1	Музика як суспільне явище, її зв'язки з видами м-ва. Риси музики.	2	
2	Трактування понять «стиль» і «жанр». Функції стилю і жанру, типологія.	2	
3	Музична мова. Типи взаємодії елементів муз. мови.	2	
4	Функції частин муз. твору. Принципи викладу та розвитку муз. Тексту.	2	
5	Основи принципи формоутворення. Музична форма як процес.	2	
6-7	Класифікація композиційних структур вокал. музики. Змістовна і композиц. взаємодія тексту і музики.	4	
8	Втілення інструментальних форм у вок. музиці. Форми хорової музики.	2	

9-10	Поліфонія. Поліф. форми. Основні періоди історії розвитку поліфонії.	4	
11	Визначення і композ. будова фуги. Композ. фуг Баха.	2	
12	Класифікація композиційних структур гомоф.-гармонічн. типу, історична роль класичних форм. Період. Генеза, еволюція та типологія періоду. Період як частина цілого і як самостійна музична форма.	2	
13	Прості двох і Зчастинні форми. Загальна характеристика та різновиди пр. форм. Історичне походження та застосування.	2	
14	Старовинна 2-частинна, подвійна 3-частинна та три- п'ятичаст. форми.	2	
15-16	Складні форми. Характеристика, різновиди складних форм. Принцип розвитку. Функції частин у складних формах. Складна 2-ч. форма, її види та особливості структури.	4	
17	Варіаційні форми. Класифікація варіаційної форми.	2	
18	Групування варіацій. Сквозной розвиток в варіаціях.	2	
19	Форма рондо. Основні етапи історичного розвитку. Рондо. Жанрові і композиційні ознаки. Еволюція рондальних структур.	2	
20-21	Класична сонатна форма. Драматургічні типи сонатної форми у віденських класиків. Класична сонатна форма. Складові розділи та драматургічні типи сонатної форми у віденських класиків.	4	
22	Різновиди та еволюція сонатної форми.	2	
23	Рондо-соната. Визначення, застосування, основні драматургічні типи.	2	
24	Вільні і мішанні одночастинні форми.	2	
25	Характеристика циклічних форм. Сюїта, еволюція форми.	2	
26-27	Семантика сонатно-симфонічного циклу.	4	
28	Вокал. і інструментальні цикли. Контрастно-складові форми.	2	
29	Музично-сценічні види мистецтв. Оперні та музично - хореографічні форми балету.	2	
30	Музична форма ХХ ст., принципи формоутворення.	2	
	ВСЬОГО	60	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

Григорьева Г. Музыкальные формы XX века. Москва: Владос, 2004.

Заднепровская Г. Анализ музыкальных произведений. Москва: Владос, 2003.

Лаврентьева И. Вокальные формы в курсе анализа музыкальных произведений. Москва: Музыка, 1978.

Мазель Л. Строение музыкальных произведений. Москва: Музыка, 1986.

Мазель Л. Вопросы анализа музыки. Москва: Советский композитор, 1991.

Ручьевская Е., Иванова Л. и др. Анализ вокальных произведений. Ленинград: Композитор, 1988.

Способин И. Музыкальная форма. Москва: Музыка, 1985.

Холопова В. Теория музыки: мелодика, фактура, тематизм. Санкт-Петербург: Лань, 2002.

Холопова В. Формы музыкальных произведений. Санкт-Петербург: Лань, 2006.

Додаткові:

- Арановский М. Синтаксическая структура мелодии. Москва: Музыка, 1993.
- Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Москва: Музыка, 1991.
- Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. Москва: Музыка, 1978.
- Бонфельд М. Анализ музыкальных произведений: структуры tonальной музыки. Москва: Владос, 2003.
- Задерацкий В. Музыкальная форма. Москва: Музыка, 1995.
- Кюрегян Т. Форма в музыке XVII-XX веков. Москва: ТЦ Сфера, 1998.
- Мазель Л. Статьи по теории и анализу музыки. Москва: Композитор, 1982.
- Мазель Л., Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Москва: Музыка, 1967.
- Медушевский В. Интонационная форма музыки. Москва: Композитор, 1998.
- Назайкинский Г. Логика музыкальной композиции. Москва: Музыка, 1982.
- Назайкинский, Е. Стиль и жанр в музыке: учебное пособие. Москва: Владос, 2003.
- Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. Москва: Музыка, 1973.
- Ройтерштейн М. Основы музыкального анализа. Москва: Владос, 2001.
- Сохор А. Эстетическая природа жанра в музыке. Ленинград: Композитор, 1981.
- Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Рондо в ее историческом развитии. Москва: Музыка, 1988.

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Документація (навчальні плани, робоча навчальна програма).
2. Підручники та посібники з теоретичного та практичного курсу гармонії.
3. Нотний матеріал для аналізу.
4. Інтернет-ресурси.